

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN TRẦN QUYẾT

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM
PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN BỊ THU HỒI ĐẤT
TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN KHU CÔNG NGHIỆP
TẠI HUYỆN ĐAN PHƯỢNG – THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

Mã số : 60.31.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. LƯU NGỌC TRỊNH

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, đây là công trình nghiên cứu của tôi.

Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc./.

Tác giả luận văn

Nguyễn Trần Quyết

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành đề tài “Một số giải pháp chủ yếu nhằm phát triển kinh tế hộ nông dân bị thu hồi đất trong quá trình phát triển khu công nghiệp tại huyện Đan Phượng, Thành Phố Hà Nội”, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đối với tất cả các thầy cô giáo: Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, Đại học Thái Nguyên đã truyền đạt cho tôi những kiến thức bổ ích trong quá trình học tập và thực hiện luận văn này

Tôi xin trân trọng cảm ơn lãnh đạo cùng với cán bộ của các Sở Kế hoạch và Đầu tư (KH&ĐT), Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (NN&PTNT), Sở Lao động-Thương binh và Xã hội (LĐTB&XH), Ban quản lý dự án Thành phố, UBND huyện các huyện: Đan Phượng, Phúc Thọ, Hoài Đức, Thị xã Sơn tây, UBND Thị Trấn Phùng, đã hỗ trợ, trao đổi ý kiến, trả lời phỏng vấn, thu thập dữ liệu và giúp tôi hoàn thành nghiên cứu .

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo hướng dẫn PGS.TS. Lưu Ngọc Trinh, người đã nhiệt tình chỉ dẫn, định hướng, truyền thụ kiến thức trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đối với gia đình, các đồng nghiệp và bạn bè đã giúp đỡ, tạo mọi điều kiện thuận lợi, động viên, khuyến khích tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Thái Nguyên, ngày tháng 9 năm 2012

Tác giả luận văn

Nguyễn Trần Quyết

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài.....	2
2.1 Mục tiêu chung	2
2.2 Mục tiêu cụ thể.....	2
3. Đối tượng nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học và những đóng góp mới của luận văn	3
5. Bố cục của luận văn.....	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN.....	5
1.1. Cơ sở lý luận.....	5
1.1.1. Khái niệm về khu công nghiệp	5
1.1.2. Vai trò của khu công nghiệp.....	6
1.1.3. Đặc điểm của khu công nghiệp.....	7
1.1.4. Tính tất yếu khách quan của việc phát triển KCN	8
1.1.5. Cơ sở để xây dựng khu công nghiệp	10
1.1.6. Khái niệm, đặc trưng của kinh tế hộ.....	11
1.1.7. Vấn đề ruộng đất và nông dân trong nền kinh tế thị trường.....	13
1.1.8. Ảnh hưởng của việc phát triển khu công nghiệp đến hộ nông dân..	16
1.2. Cơ sở thực tiễn	19
1.2.1. Thực trạng phát triển khu công nghiệp ở Việt Nam.....	19
1.2.2 Kinh nghiệm ổn định và phát triển kinh tế nông hộ trong quá trình phát triển khu công nghiệp của một số địa phương ở Việt Nam.....	24
1.2.3 Các công trình nghiên cứu có liên quan.....	28
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. Phương pháp nghiên cứu	30
2.1.1.Chọn điểm nghiên cứu	30
2.1.2. Thu thập số liệu.....	30
2.2. Phân tích số liệu	30
2.3. Các chỉ tiêu phân tích	33
2.4. Phương pháp phỏng vấn cá nhân trực tiếp.....	33
2.4.1. Nội dung phương pháp.....	33
2.4.2. Ưu, nhược điểm	33
2.5. Phương pháp điều tra nhóm chuyên đề.....	34
2.5.1 Nội dung phương pháp.....	34
2.5.2 Ưu, nhược điểm	34

Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	35
3.1. Đặc điểm của huyện Đan Phượng	35
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên	35
3.1.2. Đặc điểm kinh tế-xã hội của huyện Đan Phượng.....	38
3.2. Khái quát về quá trình phát triển khu công nghiệp và sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế tại huyện Đan Phượng.....	44
3.2.1. Khái quát về quá trình phát triển KCN ở huyện Đan Phượng	44
3.2.2. Đánh giá mức độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế trên địa bàn ở huyện Đan Phượng trong những năm qua.....	46
3.3. Thực trạng kinh tế nông hộ dưới tác động của quá trình phát triển KCN.....	49
3.3.1. Thực trạng chung.....	49
3.3.2. Một số đặc điểm của nông hộ bị thu hồi đất của quá trình phát triển KCN.....	51
3.3.3. Thực trạng kinh tế nông hộ khi đã bị thu hồi đất	55
3.3.4. Vai trò của của chính quyền và các tổ chức xã hội tác động đến nông hộ bị thu hồi đất trong quá trình phát triển khu công nghiệp	66
3.3.5. Các ứng xử của hộ và các vấn đề khó khăn.....	68
Chương 4: CÁC GIẢI PHÁP	73
4.1. Giải pháp chung	73
4.2. Giải pháp cho từng nhóm hộ	76
4.2.1. Đối với nhóm 1	76
4.2.2. Đối với nhóm 2	77
4.3. Một số kiến nghị	78
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Các chữ viết tắt
BQ	: Bình quân
BQDT	: Bình quân diện tích
CC	: Cơ cấu
CNH	: Công nghiệp hóa
CNH-HĐH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CT-TW	: Chỉ thị Trung Ương
DT	: Diện tích
ĐVT	: Đơn vị tính
GDP	: Tổng thu nhập quốc dân
KCN	: Khu công nghiệp
LĐ	: Lao động
NĐ-CP	: Nghị định Chính phủ
NN	: Nông nghiệp
NNDV	: Nông nghiệp dịch vụ
PRA	: Phương pháp đánh giá nhanh nông thôn có sự tham gia của người dân
QĐ-TTg	: Quyết định thủ tướng
SL	: Số lượng
SS	: So sánh
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
TN	: Thuần nông
TNBQ	: Thu nhập bình quân
TW5	: Trung Ương 5
VLTX	: Việc làm thường xuyên

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Diện tích đất thu hồi và số lao động bị mất việc làm	17
Bảng 3.1: Cơ cấu sử dụng đất đai của huyện qua các năm.....	36
Bảng 3.2: Một số chỉ tiêu kinh tế xã hội huyện Đan phượng	39
Bảng 3.3: Thực trạng về nhân khẩu, lao động của huyện.....	41
Bảng 3.4: Một số chỉ tiêu về giáo dục, văn hóa và y tế của huyện.....	43
Bảng 3.5: Thực trạng phát triển các khu công nghiệp giai đoạn 2006- 2010.....	44
Bảng 3.6: Góc chuyển dịch và tỷ trọng cơ cấu kinh tế huyện Đan phượng.....	46
Bảng số 3.7: Một số chỉ tiêu chung của nông hộ trên địa bàn huyện	50
Bảng số 3.8.a: Một số đặc điểm của nông hộ	53
Bảng 3.8.b: Một số đặc điểm của nông hộ.....	54
Bảng 3.10: Phân tích một số yếu tố ảnh hưởng đến chi tiêu của hộ	60
Bảng 3.11: Sự thay đổi việc làm của người nông dân bị thu hồi đất.....	62
Bảng 3.12: Tỷ lệ thời gian làm việc của các thành viên trong hộ trước và sau khi bị thu hồi đất	63
Bảng 3.13. Đánh giá của nông hộ về ảnh hưởng của quá trình phát triển KCN	64
Bảng 3.14 Đánh giá của nông hộ về mức độ mua bán hàng hóa.....	65
Bảng 3.15. Phân tích SWOT khi nông hộ chịu ảnh hưởng của quá trình phát triển KCN	66
Bảng 3.16. Thực trạng hỗ trợ giải quyết ổn định đời sống từ các cấp chính quyền và doanh nghiệp.....	67
Bảng 3.17. Những khó khăn của hộ trong quá trình phát triển KCN	69
Bảng 3.18. Mô hình logistic về các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định đầu tư cho các hoạt động kinh tế.....	71

DANH MỤC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ

Sơ đồ 1.1: Khung khái niệm sinh kế phát triển bền vững.....	19
Biểu đồ 3.2: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế của huyện Đan phượng.....	48
Biểu đồ 3.3: Tỷ lệ hộ sử dụng tiền đền bù vào các mục đích khác nhau.....	57

DANH MỤC HỘP THOẠI

Hộp số 3.1: Cơ hội việc làm.....	51
Hộp số 3.2: Sử dụng tiền đền bù.....	56
Hộp số 3.3: Thay đổi việc làm	63
Hộp số 3.4: Lý do không làm việc trong nhà máy thu hồi đất.....	68

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Công nghiệp hóa - hiện đại hóa là quá trình tất yếu của các quốc gia. Tất cả các quốc gia muốn phát triển đều phải trải qua quá trình này. Nó như một điều kiện để quốc gia đó phát triển kinh tế, nâng cao năng lực sản xuất của xã hội và là tiền đề để thực hiện các chiến lược, mục tiêu phát triển trong ngắn hạn cũng như dài hạn. Việt nam là một nước nông nghiệp, có nền văn minh lúa nước hàng ngàn năm nay. Trải qua nhiều năm đấu tranh với giặc ngoại xâm và nội xâm với một nền nông nghiệp lạc hậu và kém phát triển đã làm cho kinh tế nước ta kiệt quệ và được xếp vào danh sách những nước nghèo và kém phát triển trên thế giới. Để khôi phục, ổn định và phát triển kinh tế đất nước sau chiến tranh thì con đường nhanh nhất với nước ta đó là thực hiện việc phát triển công nghiệp mà khởi đầu của nó là xây dựng các khu công nghiệp.

Do lợi ích phát triển của công nghiệp là rất lớn, nên trong lịch sử phát triển của nhân loại từ trước đến nay, chưa có một quốc gia phát triển nào mà không trải qua giai đoạn CNH-HĐH, chuyển nền kinh tế chủ yếu từ nông nghiệp lên công nghiệp và hiện đại hóa các ngành sản xuất cũng như dịch vụ. Để phát triển công nghiệp, một trong những điều kiện quan trọng nhất là phải chuyển đổi một phần diện tích đất nông nghiệp sang công nghiệp để có mặt bằng xây dựng. Việc phát triển các KCN sẽ tạo điều kiện tạo ra giá trị sản xuất lớn hơn và làm cho bộ mặt kinh tế xã hội thay đổi cả về mặt lượng và chất.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực thì quá trình này còn để lại những vấn đề tiêu cực như giải quyết việc ổn định cuộc sống, việc làm cho một bộ phận người lao động, giải quyết các vấn đề ô nhiễm môi trường, giải quyết các vấn đề thuần phong mỹ tục, các vấn đề về văn hóa - xã hội...Không nằm ngoài sự phát triển chung của cả nước, huyện Đan Phượng - Thành Phố